ಸಂಕರಯ್ಯ, ಭರಮಣ್ಣ, ನಿಂಗಜ್ಜ, ದ್ಯಾವಲಪ್ಪ, ಕ್ವಾಟೆ ಬಸಪ್ಪ ಎಂಬೆಲ್ಲಾ ತೊಂಭತ್ತನ್ನು ದಾಟಿದ್ದ ನೂರರ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಮುಪ್ಪಾನು ಮುದುಕರು ಕ್ಯಾಕರಿಸುತ್ತಲೂ, ಹರಿದ ಬನಿಯನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಸಮೃದ್ಧ ಹೊಳ್ಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತೂರಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಾ ಉಂಡೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಲೂ, ಮರ್ಮಾಂಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ಕಿತ್ತು ಬರುವಂತೆ ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ, ಕ್ಯಾಕರಿಸುತ್ತಲೂ ಕೇರಿಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಆರಕ್ಕೇರದಂತೆ ಮೂರಕ್ಕೆ ಇಳಿಯದಂತೆ ಹಲವಾರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಿಕ್ಕಂತೆ ಮುದುಕಿಯರು ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಮುಂದೆ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೊಸೆಯಂದಿರನ್ನು ತಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಾರ್ಥಕೋಶಗಳಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮೂಗುಗಳಿಂದ ನೈಲ್ ನದಿಯಂತೆ ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಂಬಳವನ್ನು ಸೆರಗಿಂದ ಒರೆಸುತ್ತಲೂ, ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಹದಿ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯರ ತಲೆ ಬಾಚುತ್ತ ಹೇನು ಹೆಕ್ಕುತ್ತಲೂ ಮುದುಕೇರಿಯನ್ನು ಸದಾ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರಿಯ ಅಧಿದೇವತೆ ಯಾದ ಮಾರವ್ವನ ಜಾತ್ರೆ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾರವ್ವನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಷ್ಟೇನು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಊರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನ ದೇವತೆ ಪವಾಡ ಮಾಡಬಲ್ಲವಳೆಂದು ಆಕೆಯ ಕೆಂಡದಂಥಾ ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಈ ಕೇರಿಯ ಒಳಕ್ಕೆ ದೆವ್ವ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಬರದಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುವವೆಂದು, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಬೆಳೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ದೇವಿಯೇ ಕಾರಣಳೆಂದು, ಕೇರಿ ಜನರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಳೆಂದು, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಲ್ಲೊಬ್ಬರ ಮೈಯಲ್ಲಿ ದೇವಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕೇರಿಯ ಸಕಲ ಭಕ್ತರ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸುವವಳೆಂದು, ಕೋಳಿ ಕುರಿಗಳೇ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಅಡವಿಯ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೋ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನೋ ಬಲಿ ಹಾಕಿದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಸಂತೃಪ್ತಳಾಗುತ್ತಾಳೆಂಬುದು ಜನರ ನಂಬಿಕೆ.

ಜಾತ್ರೆಯ ಪೂಜೆಯ ತಯಾರಿಗಳು ಒಂದು ಕಡೆಯಾದಲ್ಲಿ, ಕೇರಿಯ ಜನ ರಾಮಾಯಣದ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತಾಲೀಮು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹದಿನೈದು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನರು ನಾಟಕ ನೋಡಿ ಸೈ ಅನ್ನಲೇಬೇಕು, ಪಾತ್ರಗಳ ಮೆಚ್ಚಿ ಕರಿಬಸ್ಸೇ ಗೌಡ್ರು, ಸಾಹುಕಾರ ಬಾಬು, ಹತ್ತಿ ಮಿಲ್ಲಿನ ಸತೀಶ ಪಾಟೀಲರು, ಹೋಟ್ಲು ಅಂಜಿನಿ ಮುಂತಾದವರು ನೂರರ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಹಾರ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಶಬ್ಬಾಸ್‌ಗಿರಿ ಕೊಡಬೇಕು, ರಾಮಾಯಣ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಚಾನುಕೋಟಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಮೃತಹಸ್ತದಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಟಗಿಯ ಸೋಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಟ್ಟು ತಿಂಗಳ ಮುಂಚೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತಗುಲುವ ಖರ್ಚನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸೋಮಲಿಂಗ ಭರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತಾನೊಬ್ಬ ಕಲಾಪೋಷಕನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬ್ಯಾನರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪಾಂಪ್ಲೇಟುಗಳಲ್ಲಿ ದಪ್ಪನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿ ಋಣ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಸಹ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಬೀಡಿ ಸಿಗರೇಟು ಪಾನ್ ಪರಾಗು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳೇ ಭರಿಸಿದ್ದರು.

ಮುಂಚಿನಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗಂಡಸರೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಸೀತೆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬಹು ನಯ ನಾಜೂಕು ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಲು ತೆಳ್ಳಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ತುಸು ಹೆಣ್ಣಿನ ದನಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಳೆದು ತೂಗಿ ದುರುಗಪ್ಪನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸೀತೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ತಾಲೀಮು ನಡೆಸಿದ್ದ ದುರುಗಪ್ಪ ಭಯಾನಕ ಚಳಿ ಜ್ವರದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ. ಮೂಗಪ್ಪ ಡಾಕ್ಟರ್ ಒಂದು ವಾರದವರೆಗೂ ರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು, ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸೀತೆ ಪಾರ್ಟು ಮುಗಿಯೋವರೆಗೂ ಶರಾಬು, ಮಾಂಸ ಮುಟ್ಟದೆ ಪಥ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಅಂತ ಬಸಯ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕದ್ದು ಇವನೇನೋ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆ ಅಂತ ಗೂಬೆ ಕೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಮುದುಕಿ ಸಣ್ಣೀರವ್ವ ದೇವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸಾಂಬ್ರಾಣಿಯ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಅಂದರೂ ಜ್ವರ ದುರುಗಪ್ಪನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸೀತೆಯ ಡೈಲಾಗುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ, ಕಷ್ಟದ ಶಬ್ದಗಳಿದ್ದೂ, ನಾಜೂಕಿನಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಾಸ್ತರರು ತಮ್ಮ ಜೀವ ಮಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತಿರುಗದ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ದುರುಗಪ್ಪನನ್ನು ಸೀತೆಯ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುನಾಗಿ ರೆಡಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಇನ್ನೆರಡೇ ದಿನಗಳು ಬಾಕಿ ಇರುವಾಗ ಜ್ವರ ಬಂದು ಅವನು ಮಲಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾಟಕ ನಿಂತುಹೋದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೇರಿಯ ಮಾನಮರ್ಯಾದಿ ಏನಾಗಬೇಡ? ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಅಂಡು ಬಡಿದುಕೊಂಡು ನಕ್ಕರೇನು ಗತಿ? ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರಲಿರುವ ಧಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಏನಂದುಕೊಂಡಾರು? ಮ್ಯಾಗಳಗೇರಿಯ ಹೆಂಗಸರ ಮುಂದೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುವುದುಂಟೇನು? ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೇವರು ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆಲ್ಲಿ ತಾವುಗಳು ಏನಾಗಿ ಬಿಡುವವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ವಿಷಯ ಕೇರಿಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ದಾಟಿ, ಕೇರಿಯ ಗಡಿ ದಾಟಿ ಊರಿನ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಕೊಟ್ರಗೌಡ್ರರ ಕಿವಿಯನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಇಂತಹ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ತನ್ನ ಬಳಿ ಉತ್ತರ ಇರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಕೂಡ್ಲಿಗಿಯ ಪ್ರಮಿಳಾ ಎಂಬಾಕೆ ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲಳೆಂದು, ಜನರು ಥೇಟ್ ಸೀತೆಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡು ಕೈಮುಗಿದು ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವರೆಂದು, ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ್ಲಿಗಿಯಿಂದ ಇಂದೇ ಕರೆಸುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟರು. ಕೂಡ್ಲಿಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದಕ್ಕೆ ತಾವು ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಹೋದಾಗ ಯಾವುದೋ ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಯ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ತಮ್ಮ ಗರಿ ಗರಿ ಶರ್ಟಿನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಐನೂರರ ಎರಡು ನೋಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.

***

ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲಿನ ಸಂದಿಗೆ ಬೇವಿನ ಕಡ್ಡಿಯಾಡಿಸುತ್ತಾ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಲುಂಗಿಯ ಕೆಳ ಭಾಗವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಹಿಡಿದು ಗೋಡೆಗೆ ಆನಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ಪರಸನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಾತ್ರ ಜನಗಳು ನಿಗುರಿ ನಿಗುರಿ ಇಣುಕುತ್ತಿದ್ದ ನಾಟಕ ತಾಲೀಮಿನ ಕೋಣೆಯ ಕಿಡಕಿಯ ಕಡೆ ಇತ್ತು. ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಬಿಸಾಕಿ ಹತ್ತು ಮಂದಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ಕ್ಯಾಕರಿಸಿ, ಹರಿದ ಹಸಿರು ಚಡ್ಡಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಲುಂಗಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತುಂಬು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಸಣ್ಣಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಲೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದ. ತಾಲೀಮು ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್ಮಿನ ಸದ್ದು ಕಿಡಕಿಯ ಸರಳುಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಕೇರಿಯ ಅಂಗುಲಂಗುಲವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಮುಟ್ಟುತಿತ್ತು. ಮುತ್ತಿಕೊಂಡ ಜನಗಳನ್ನು ಸರಿಸಿಕೊಂಡ ಕಿಡಕಿಯ ಸರಳು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ...

'ಹುಣುವಿ ಚಂದುರ ಆಕಿ ಮಕದ ಮ್ಯಾಲೇ ಬೆಳಕೆಲ್ಲಾ ಚೆಲ್ಲ್ಯಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಾನೇನೋ, ಕಣ್ಣೆಂಬೊ ಕಣ್ಣಾಗ ಸೋಡ ಗೋಲಿ ಕುಂತೈತೇನೋ, ಕಪ್ಪಾನೆ ಹುಬ್ಬಿನ್ಯಾಗ ಕಟುಗರ ಹುಸೇನಿಯ ಚೂಪಾನೆ ಚೂರಿಯ ಹೊಳಪೈತೇನೋ, ಮಕದ ಮುಂದಕ್ಕ ಕೂದಲು ಸುಳ್ಳಿ ಸುತ್ತಿಕ್ಯಂಡು ಜೀಕಾಡಿ ಮಜಾ ಮಾಡಲಿಕತ್ಯಾವೇನೋ... ರಂಬಿ ಊರುವಸಿ ಎಂಬೋರೆಲ್ಲ ಹಿಂಗೆ ಇರುತಾರೆ ಅನಿಸುತೈತೆ' ಹಾಗೆಂದು ಹೀಗೆಂದು ಸೀತೆ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಲೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಕೂಡ್ಲಿಗಿಯ ಪ್ರಮಿಳಾಳ ನೀಳ ದೇಹದ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ಕಿಡಕಿಯಲ್ಲಿಂದಲೇ ಊರಿನ ಜನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನಾಕು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎದೆಯ ನಾಕು ಕವಾಟಗಳನ್ನು ಎಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತುಲಿದ್ದರು, ನೋಡಿ ಆಸೆಪಟ್ಟವರು ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದ ಟವೆಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂತಿ ಒರೆಸಿಕೊಂಡರು.

ಮಾಸ್ತರರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಉದ್ದನೆಯ ಡೈಲಾಗುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಬಾಯಿಪಾಠ